

Planeringsstrategi

för Hallstahammars kommun för
mandatperioden 2022–2026

Antaget av: Kommunfullmäktige

Antaget: 2024-06-13

Upprättad: 2024-05-07

Giltighetstid: Tills vidare

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Gällande översiktsplan	3
Pågående översiktsplanearbete	3
Planeringsstrategin som verktyg för aktualitetsprövning.....	3
Länsstyrelsens underlag avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet	3
Ändrade planeringsförutsättningar	4
Ny lagstiftning	4
Statliga och mellankommunala intressen med Länsstyrelsens underlag	5
Nationella och regionala mål, planer och program	5
Bedömning i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell	6
Den fortsatta översiktsplaneringen i Hallstahammar	7

Inledning

Planeringsstrategi är ett verktyg för kontinuerlig översiktsplanering och ett krav i plan- och bygglagen sedan 2020. Enligt plan- och bygglagen (PBL) 3 kap. 1 §, 2 § ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska vidare ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas samt bevaras. I översiktsplanen ska kommunen även redovisa sin bedömning av hur hänsyn tas till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Översiktsplanen ska vara aktuell för att agera som vägledning vid kommunens egna beslut om exempelvis bygglov och detaljplanering.

Gällande översiktsplan

Kommunens gällande översiktsplan antogs 2011-10-31. Översiktsplanen aktualitetsförklarades 2022.

Pågående översiktsplanearbete

En ny översiktsplan för Hallstahammars kommun är under framtagande i samband med att denna planeringsstrategi tas fram.

Planeringsstrategin som verktyg för aktualitetsprövning

Under 2020 ändrades 3 kapitlet om översiktsplanering i PBL. För att främja en kontinuerlig översiktsplanering ska kommunfullmäktige nu ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val. Lagändringen och planeringsstrategin syftar till att främja en ökad kontinuerlig och framåtsyftande översiktsplanering samt till att hålla översiktsplanen aktuell. Om kommunen inte antar en planeringsstrategi eller ny översiktsplan innan 11 september 2024 anses översiktsplanen vara inaktuell.

I planeringsstrategin ska kommunen redogöra för om det har skett förändringar när det gäller planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat ett underlag från länsstyrelsen. Om underlaget innehåller information om exempelvis nya eller ändrade riksintresseanspråk så kan det leda till att planeringsstrategin visar på att översiktsplanen behöver ändras. Planeringsstrategin innebär ingen ändring av översiktsplanen, utan ska enbart peka ut kommunens prioriteringar i fortsatt översiktsplanering. En ny översiktsplan kommer antas inom kort och planeringsstrategin gäller fram till dess. Framöver kommer planeringsstrategin ha en tydlig och strategisk roll i den kontinuerliga översiktsplaneringen.

Länsstyrelsens underlag avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet

Inför att kommunen ska ta fram en planeringsstrategi ska länsstyrelsen enligt 3 kap. 26 § PBL i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Inför kommunens arbete med att ta fram en planeringsstrategi har Länsstyrelsen Västmanland sammanställt ett underlag (daterat den 2022-08-19) med ny lagstiftning samt statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Ändrade planeringsförutsättningar

I planeringsstrategin ska kommunen beskriva nya eller förändrade planeringsförutsättningar samt hur dessa kan påverka ställningstagandena vad gäller hur mark- och vattenområden ska användas eller hur den byggda miljön ska utvecklas, användas och bevaras. Sedan Hallstahammars kommuns översiktsplan antogs 2011 har det tillkommit en del ny lagstiftning med påverkan på översiktsplaneringen. Nedan görs en kort redogörelse av dessa.

Ny lagstiftning

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen har genomgått ett stort antal förändringar. Till exempel ändrades 3 kap om översiktsplan den 1 april 2020. Många paragrafer har fått nytt innehåll eller formulerats om. Det övergripande syftet med ändringarna i kapitlet är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, framåtsyftande och att översiktsplanen hålls aktuell. Planeringsstrategin är en direkt följd av dessa förändringar. Från och med valet 2022 ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val, vilket innebär att fullmäktige senast den 11 september 2024 ska ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell.

I januari 2015 infördes bestämmelser i 5 kap. 7 § PBL om att detaljplaneläggning som inte är förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande ska handläggas med ett utökat planförfarande.

Barnkonventionen

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning om hur barnkonventionen kan tillämpas vid fysisk planering enligt PBL. Vägledningen ska innehålla exempel på hur barnrättsperspektivet kan tillföras och tillgodoses genom hela planeringskedjan. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2022.

Miljöbalken

Den 1 januari 2018 fick miljöbalken (1998:808) ett nytt sjätte kapitel samtidigt som det infördes ändringar i kapitel 3, 4 och 5 i PBL. I miljöbalkens sjätte kapitel finns bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter vid planering av och beslut om planer och program, så kallade strategiska miljöbedömningar. Miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och innehåll styrs också av miljöbalkens sjätte kapitel. På Naturvårdsverkets webbplats finns en vägledning om strategiska miljöbedömningar. Miljöbalken ändrades också den 1 januari 2019 gällande miljökvalitetsnormer för vatten, se mer information under rubriken Miljökvalitetsnormer.

Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete

Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete trädde i kraft den 1 januari 2019. I förordningen anges bland annat att Länsstyrelsen ska initiera, stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete.

Förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter

Den 1 januari 2019 trädde förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter i kraft. Naturvårdsverket har tagit fram vägledningar och stöd i arbetet med att förebygga och begränsa spridningen av invasiva främmande arter, se mer på Naturvårdsverkets webbplats⁵. Länsstyrelsen är ansvarig för arbetet med invasiva främmande arter i länet. Länsstyrelsen får överlåta åt en kommun som begär det att se till att beslutade hanteringsåtgärder beslutas inom kommunen.

Lag (2000:1383) om kommunens bostadsförsörjningsansvar

I januari 2014 trädde omfattande ändringar av lagen i kraft. Bland anges att de riktlinjer som kommunerna ska ta fram för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av kravet i 3 kap. PBL om att kommunen i översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Bostadsförsörjningslagen ändrades även den 1 oktober 2022. Lagändringen innebär bland annat att kommunen ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Fortsatt gäller att varje kommun ska planera för bostadsförsörjningen genom riktlinjer och att riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska vara vägledande i arbetet med översiktsplanen när det gäller att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Allmänna vattentjänster

Översiktsplanen är kommunens mest betydelsefulla planeringsverktyg för att bidra till en trygg vattenförsörjning. Ett nytt dricksvattendirektiv är antaget och i betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet SOU 2021:81 föreslås hur EU:s nya dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk lagstiftning med start från 2023. Den 1 januari 2023 träder ändringen i lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) i kraft och börjar tillämpas 31 december 2023. Lagändringen innebär bland annat att det i varje kommun ska finnas en aktuell vattentjänstplan. Det framgår även ett förtydligande i bedömningen av 6 § att särskild hänsyn ska tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Digitala översiktsplaner

I början av februari 2023 tog regeringen beslut om en ändring i plan- och byggförordningen som ställer krav på att översiktsplaner och regionplaner ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Regeringens beslut innebär att alla översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras 6 och behandlas digitalt. Kravet gäller även vid ändring av en plan som påbörjas efter detta datum.

Statliga och mellankommunala intressen med Länsstyrelsens underlag

Förändringar som skett gällande statliga och mellankommunala intressen sedan den gällande översiktsplanen antogs 2011 berör riksintresse för Kulturmiljövård (3kap. 6 § MB), riksintresse för friluftsliv och naturvård (3kap. 6 § MB) och riksintresse för kommunikationer (3 kap. 8 § MB). Det har även skett förändringar gällande riksintresse för totalförsvaret. För att ta del av fullständig beskrivning av statliga och mellankommunala intressen i länsstyrelsens underlag, se bilaga 1.

Nationella och regionala mål, planer och program

Sedan översiktsplanen antogs 2011 har flera vägledningar, planer, strategier och program uppdaterats eller tagits fram och här redogörs kortfattade några av de som nämns i länsstyrelsens underlag. Bland annat finns uppdaterat kring miljö kvalitetsnormer för vattenkvalitet – yt- och grundvatten samt för luft. Vägledningar kopplat till hälsa, säkerhet och risk för olyckor samt risk för översvämning, ras,

skred och erosion har tagits fram. Även för störningar och riskfaktorer finns ny vägledning. Ny förordning kopplat till trafikbuller samt ny förordning för klimatanpassningar har tagits fram. Det har även tagits fram en klimatstrategi för länet. Kopplar till hållbar utveckling har en hel del strategier tagits fram. För att ta del av länsstyrelsen fullständiga underlag, se bilaga 1.

Bedömning i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell

Kommunen ska i planeringsstrategin bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuellt i förhållande till kraven i PBL 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §. Nedan följer en sammanställning över hur Hallstahammars kommuns gällande översiktsplan förhåller sig till kraven.

Lagrum PBL	Krav	Bedömning
3 kap. 3§	<i>Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta. Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.</i>	Översiktsplan 2011 saknar en heltäckande plankarta som redovisar grunddragen för den avsedda mark- och vattenanvändningen. Det framgår av planen hur respektive tätort ska utvecklas. Detta presenteras i karta som anger hur den byggda miljön ska utvecklas och värdefulla miljöer pekas ut för utveckling. Värdefulla miljöer som ska bevaras presenteras i kartor, dock ej i plankarta.
3 kap. 4§ (andra stycket 1 och 2)	<i>Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att</i> 1. riksintressen ska tillgodoses, 2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas	Av planen framgår det hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses. Översiktsplan 2011 redogör för gällande miljö kvalitetsnormer vid tidpunkt för framtagande av planen. Inga uppdateringar eller tillägg har gjorts för nu gällande miljö kvalitetsnormer.
3 kap. 5 §	<i>Av översiktsplanen ska även följande framgå</i> 1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,	Översiktsplan 2011 redogör att ett mål för den hållbara utvecklingen är att möta den demografiska utmaningen. Det saknas dock ställningstaganden och resonemang om befolkningens mängd. Det finns inte heller en samlad uppskattad bedömning av hur många bostäder som utpekade områden kan inrymma eller hur många boende översiktsplanen möjliggör totalt. I plankartan pekas lämpliga platser ut för bostadsbebyggelse.
3 kap. 5 §	<i>Av översiktsplanen ska även följande framgå</i> 2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,	Översiktsplan 2011 förhåller sig till riksdagens strategi för hållbar utveckling från 2006, Sveriges miljömål på nationell- och regional nivå. Planen redogör även för regeringens mål avseende klimatarbete, arkitektur och formgivning, folkhälsa, jämställdhet, tillgänglighet och transportpolitiska mål som gällde vid tidpunkten för framtagande av översiktsplanen. FN:s barnkonvention tas även upp. Det saknas tydliga beskrivningar för hur dessa ska implementeras i översiktsplaneringen och vad kommunens ställning till dessa är.
3 kap. 5 §	<i>Av översiktsplanen ska även följande framgå</i> 3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,	Översiktsplan 2011 pekar ut flera LIS-områden för både bostäder, friluftsliv och turism.
3 kap. 5 §	<i>Av översiktsplanen ska även följande framgå</i> 4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,	Översiktsplan 2011 beaktar risker för ras och skred. Riskområden utifrån stabiliseringskartläggning och översvämningrisker pekas ut. Översiktsplanen hanterar ej värmeproblematik ut ett klimatförändringsperspektiv.

<p>3 kap. 5 §</p>	<p>Av översiktsplanen ska även följande framgå</p> <p>5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen</p>	<p>Översiktsplan 2011 redogör för det regionala utvecklingsprogrammet som gällde vid tidpunkt för framtagande av översiktsplanen. I översiktsplanen visas hur kommunens vision och det regionala utvecklingsprogrammets insatsområden länkas samman och tar sig fysiska uttryck. Region Västmanland har tagit fram en regional utvecklingsstrategi fram till 2030. Inga uppdateringar eller tillägg i översiktsplanen har gjorts för den nya regionala utvecklingsstrategin.</p>
<p>3 kap. 5 §</p>	<p>Av översiktsplanen ska även följande framgå</p> <p>6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.</p>	<p>I översiktsplan 2011 anges vilka frågor i planen som kan vara av mellankommunalt intresse.</p>

Den fortsatta översiktsplaneringen i Hallstahammar

Kommunfullmäktige beslutade 2022-04-25 att översiktsplan 2011 är aktuell. I samband med att översiktsplanen förklarades aktuell konstaterades även att flera förändringar behöver göras för att kommunen ska kunna bedriva en långsiktigt hållbar översiktsplanering. Beslut tog då även att arbete med revidering av den kommunövergripande översiktsplanen skulle påbörjas under 2022.

Sedan 2022 har kommunen arbetat med att ta fram en ny översiktsplan. Arbetet pågår och ett antagande beräknas kunna ske under 2025.